

Seminář
Udržitelná Spotřeba a Výroba (USV)
MPO, 3. dubna 2007

Environmentální manažerské účetnictví - EMA

Ing. Jiří Vavřínek
CENIA (DHV CR, spol. s r.o.)
Ing. Vojtěch Vaněček, CSc.

Osnova

1. Důvody pro zavádění EMA
2. Účel EMA
3. Přínosy EMA
4. Praktický postup realizace
5. Případová studie Eko-efektivnost Křišťál
6. Závěry

1. Důvody pro zavádění EMA

Pyramida řízení

**Příklady nástrojů jsou
umístěny podle jejich
zaměření**

**Environmentální manažerské účetnictví
(EMA), M&T, čistší produkce**

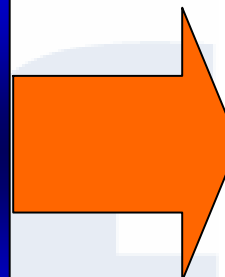
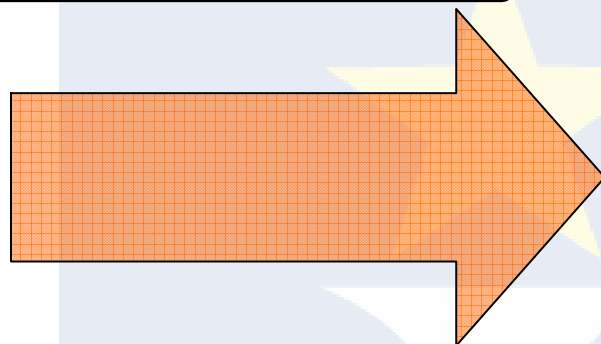

Jaký je poměr nákladů?

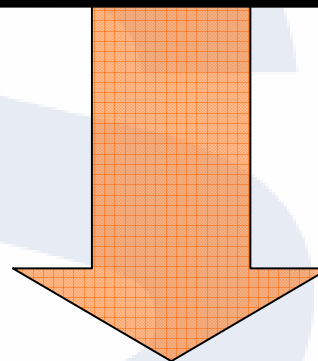

**Náklady na
procesu**

**...na produkci odpadu v procesu
a na zacházení se vzniklým
odpadem?**

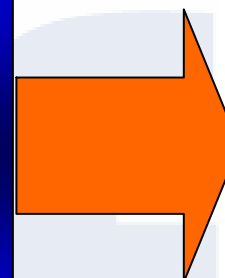
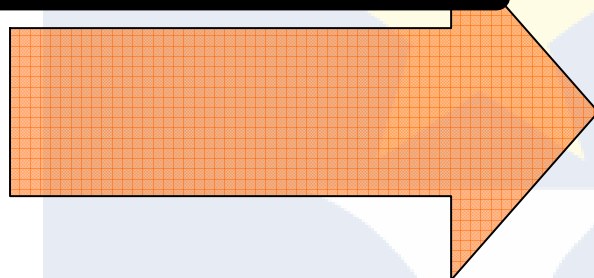
**Náklady na
zacházení s
odpadem**

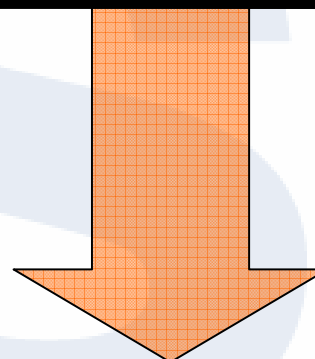
Zdroj: České centrum čistší produkce

12

Podle výsledků prvních 50ti projektů čistší produkce realizovaných v 90 tých letech byl tento poměr:

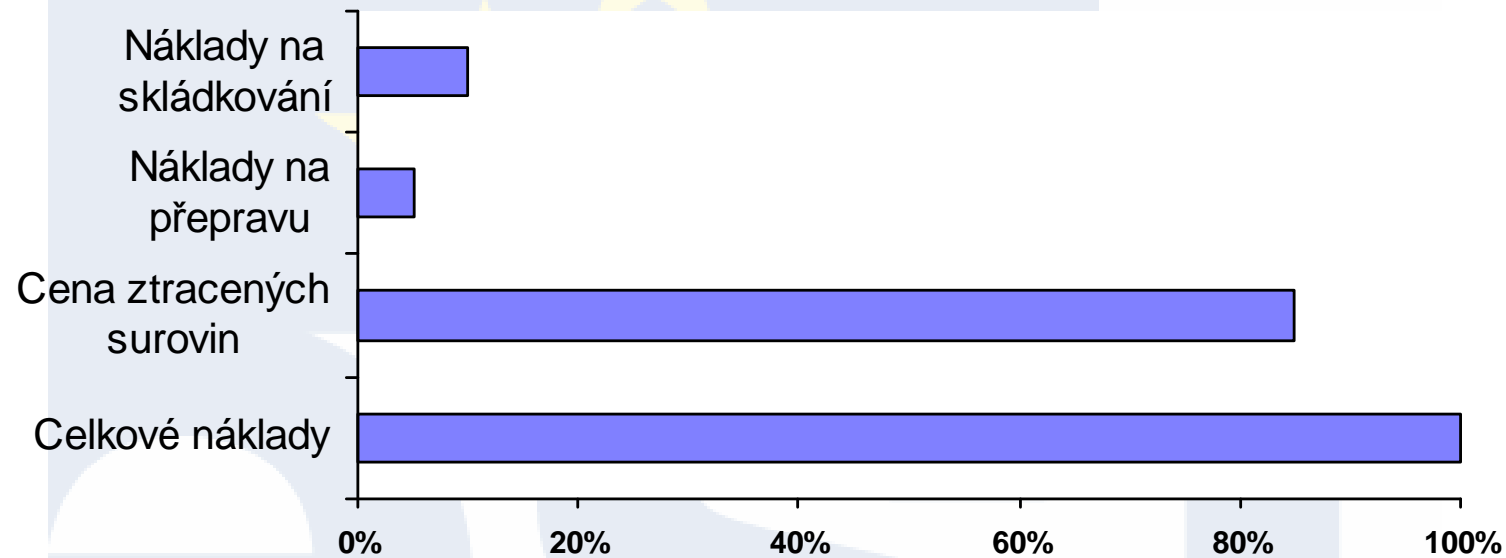

1

Zdroj: České centrum čistší produkce

CELKOVÉ NÁKLADY NA ODPADY

Podniky a organizace často nevyužívají ekonomicky efektivní potenciál prevence vzniku odpadu a znečištění.

Pod tlakem legislativy investují do „málo efektivních“ nápravných opatření, která jsou často zbytečně předimenzována, zbytečně si tak zvyšují výrobní náklady.

Příčiny:

- existující přístup lidí a přirozená neochota ke změně
- mnoho priorit k řešení při omezených lidských zdrojích

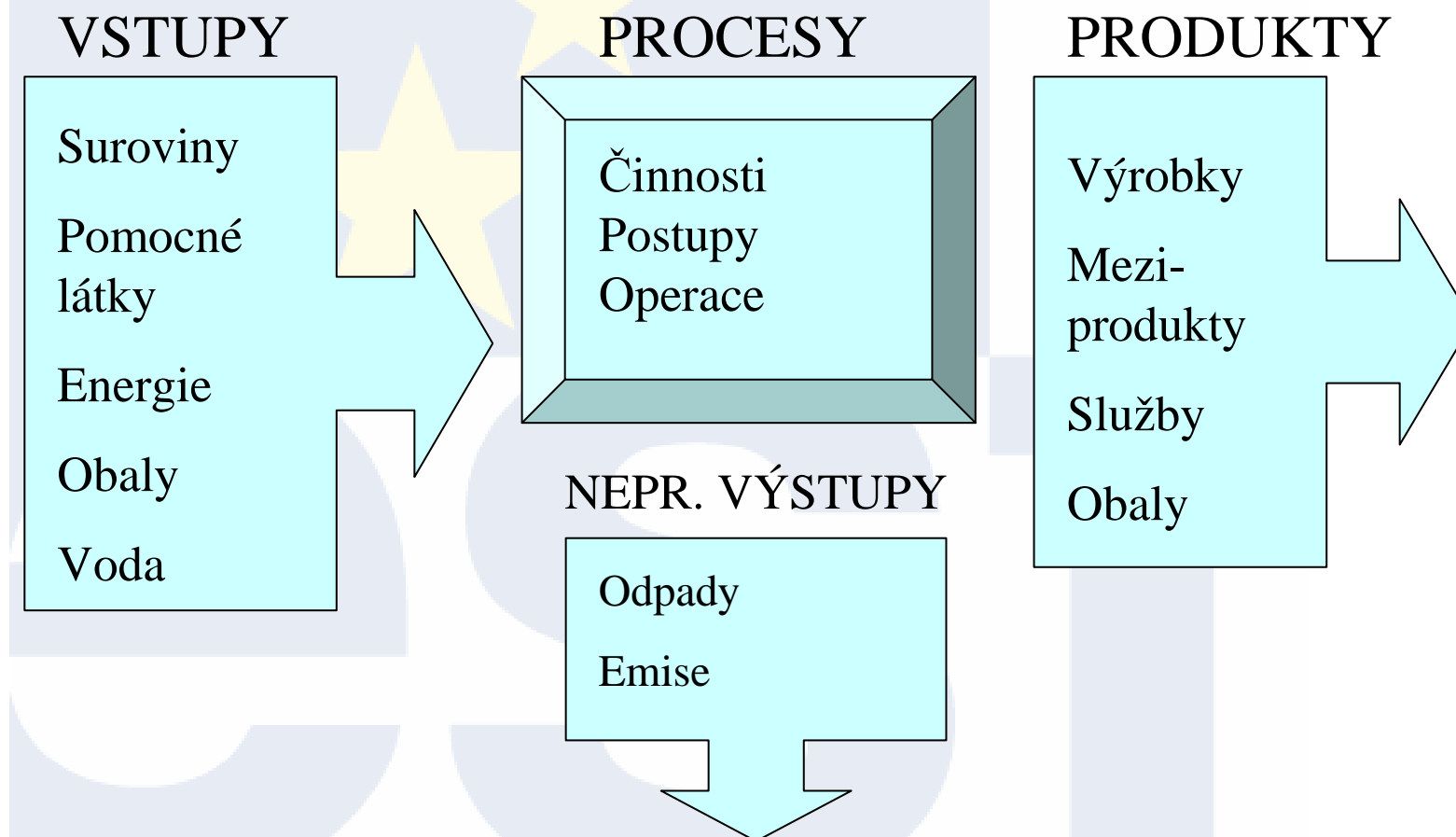
Rozpoznání paradoxu čistší produkce vedlo například k mezinárodní podpoře šíření **environmentálního manažerského účetnictví (EMA)**.

Účelem nástroje EMA je mimo jiné analýza toků

- surovin, materiálů, energií a vody
- souvisejících nákladů a ztrát (vznikajících odpadů a emisí)

ZÁKLADNÍ SCHÉMA PRO IDENTIFIKACI ENVIRONMENTÁLNÍCH NÁKLADŮ

Identifikace a nákladové úspory

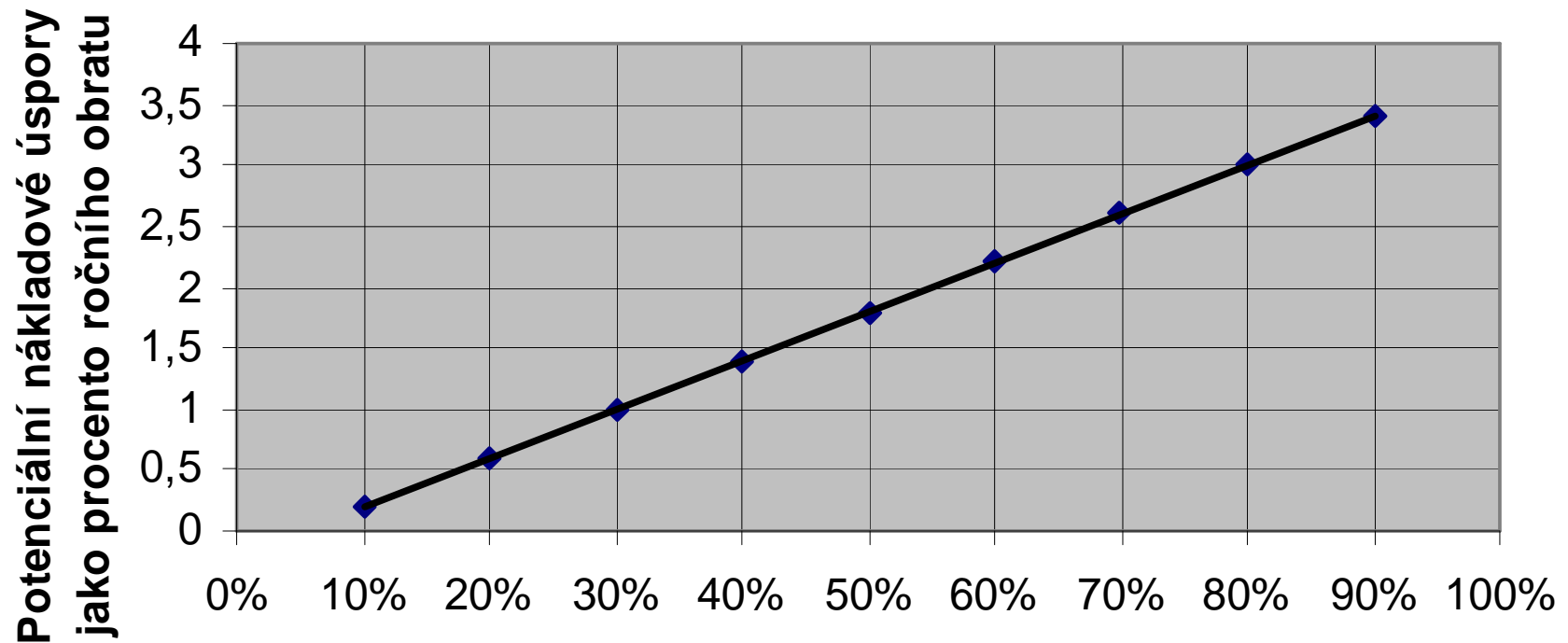

Realizované projekty s využitím postupů EMA ukazují, že potenciál nákladových úspor je ve výši 1-3% ročního obrátu.

Úspory byly spojeny s opatřeními převážně méně investičně náročnými.

Potenciální nákladové úspory

Náklady na spotřebované materiály, energie a vodu a náklady související s odpady jako % podnikových nákladů

Zdroj: Environmentální manažerské účetnictví, příručka pro podniky, CEMC, ČEÚ

3. Přínosy EMA

- efektivnější využívání surovin, materiálů a energií
- zlepšení řízení na úrovni procesů, výrobků i služeb
- identifikace environmentálních aspektů ovlivňujících podnikání a investice
- zlepšení interní komunikace a vztahů se zainteresovanými stranami

4. Schéma toku hmot a energií

Tvorba procesního schématu toku hmot a energií, také v peněžních jednotkách:

- identifikace hlavních procesů a popis jednotkových výrobních operací
- přiřazení množství a toků materiálů (BAT)
- přiřazení neproduktivních výstupů (odpady a emise)
- přiřazení množství energie (vybraným procesům)
- materiály a toky v korunovém vyjádření

Nevýrobné výstupy

Výpočet hodnot nevýrobných výstupů
na 1t hlavního produktu (Kč/t)

(z množství surovin, cen materiálů a poplatků
za vypouštění nebo ukládání tuhých odpadů)

- tuhé odpady
- odpadní vody
- emise do ovzduší

Vyhledání kritických míst

- Vyhledání a kvantifikace kritických míst (operací) ve výrobním schématu, kde dochází:
- k největším ztrátám vstupů nebo
  - k největšímu znečištění životního prostředí nebo
  - k největším environmentálním nákladům

Tvorba námětů na řešení

Principy doporučovaných řešení v kritických místech, např.:

- regenerace lázně a opětovné použití
- úprava meziprojektu a interní recyklace v procesu
- náhrada za levnější suroviny
- recyklace použité vody
- úprava pH a náhrada účinnějšího činidla

Rozhodnutí o zavedení opatření

Rozhodnutí o zavedení opatření ke zvýšení eko-efektivnosti jsou přijímána managementem na základě zhodnocení předchozích kroků.

Hledisko:

- ekonomické
- environmentální
- sociální

5. Případová studie Broušený křišťál

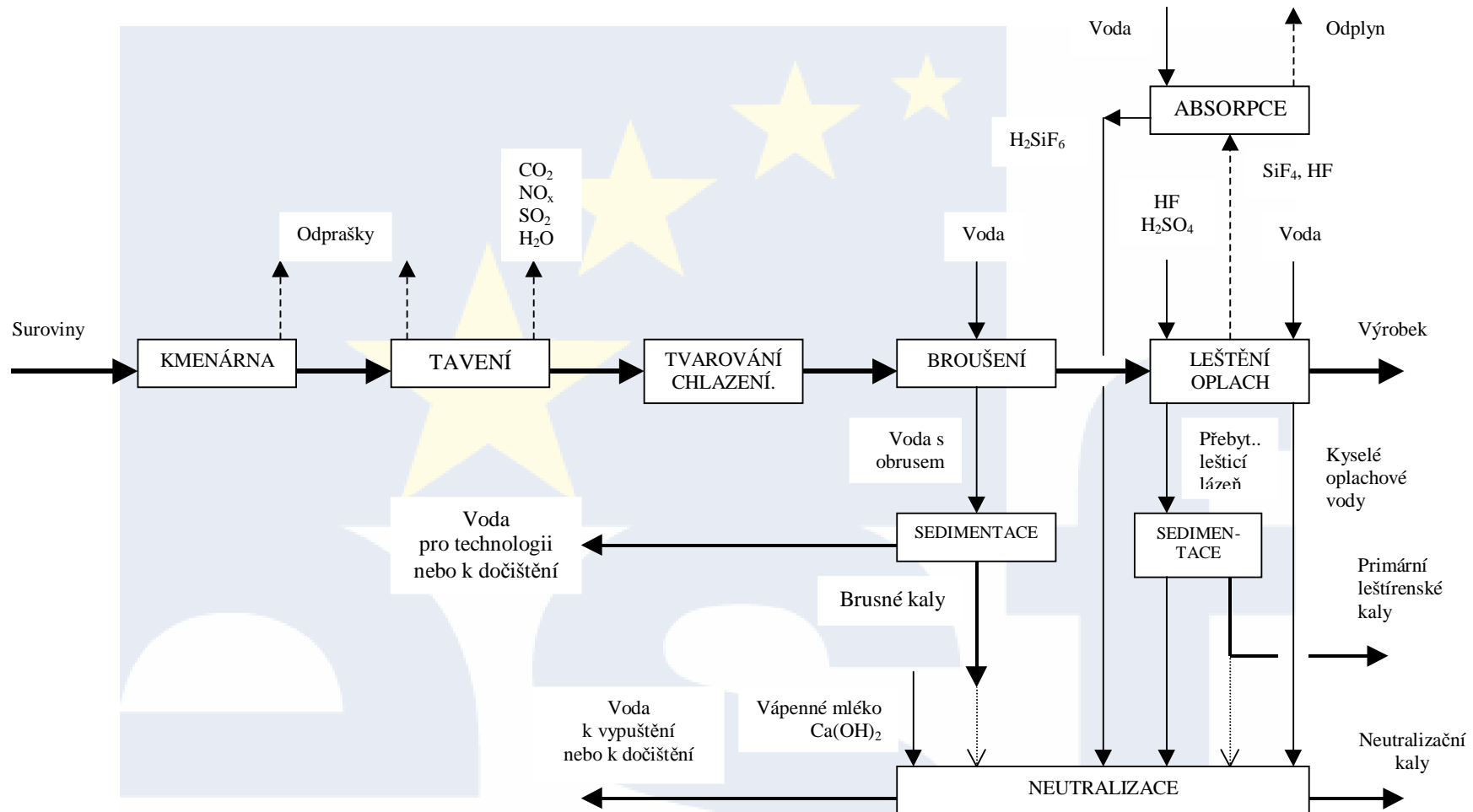

„Zlepšení eko-efektivnosti při výrobě broušeného a chemicky leštěného „olovnatého skla“ – Eko-efektivnost: Broušený křišťál

„Využití environmentálního účetnictví při řešení rozhodovacích úloh v podniku s cílem ochrany životního prostředí,“ Ing. Vojtěch Vaněček, CSc. a Ing. Jaroslava Hyršlová, PhD., Planeta 5/2004, MŽP

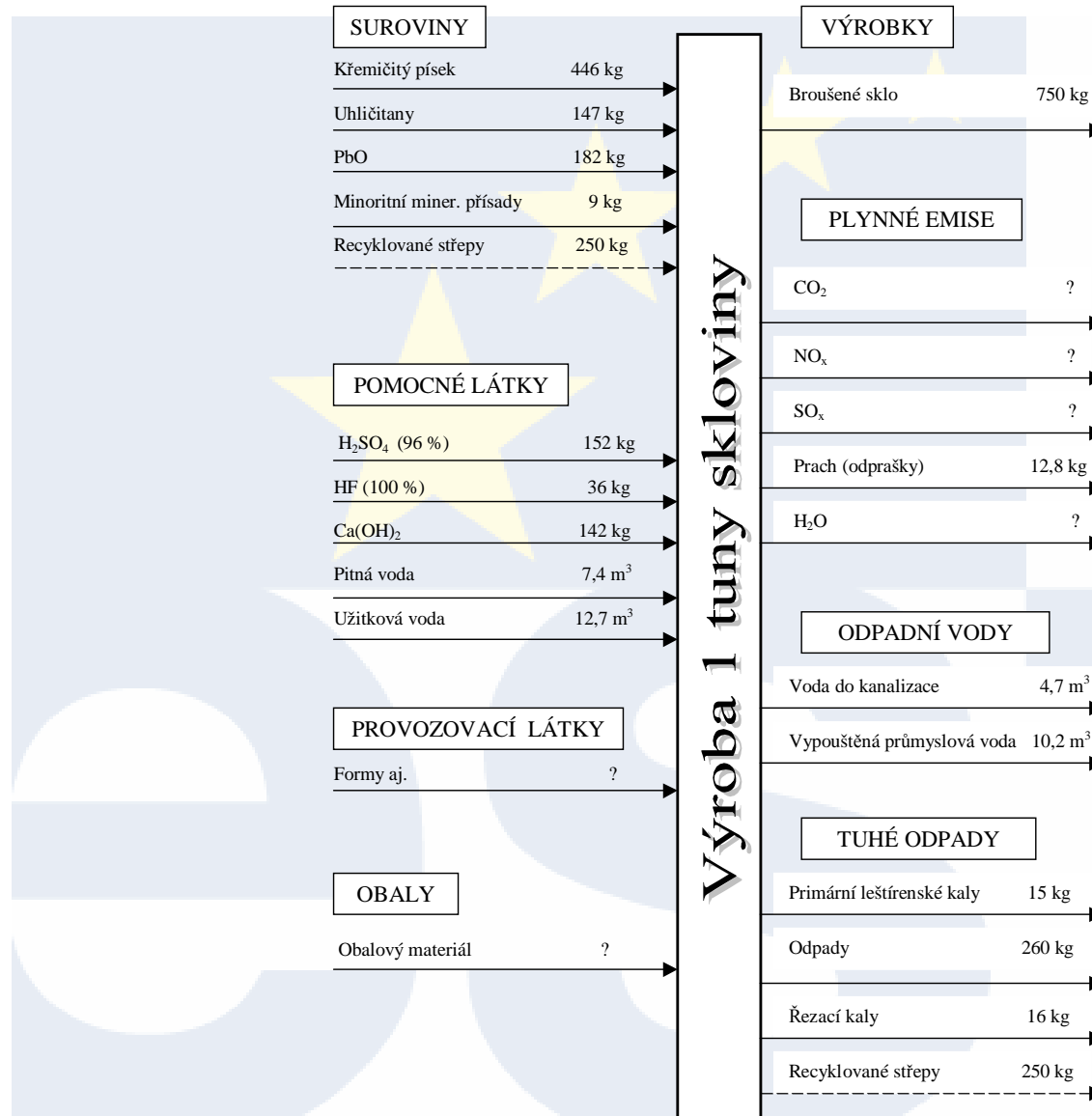
Eko-efektivnost: Broušený křišťál (1)

Zdroj: Vaněček V., Hyršlová J.: PLANETA 5/2004, MŽP

Eko-efektivnost: Broušený křišťál (2)

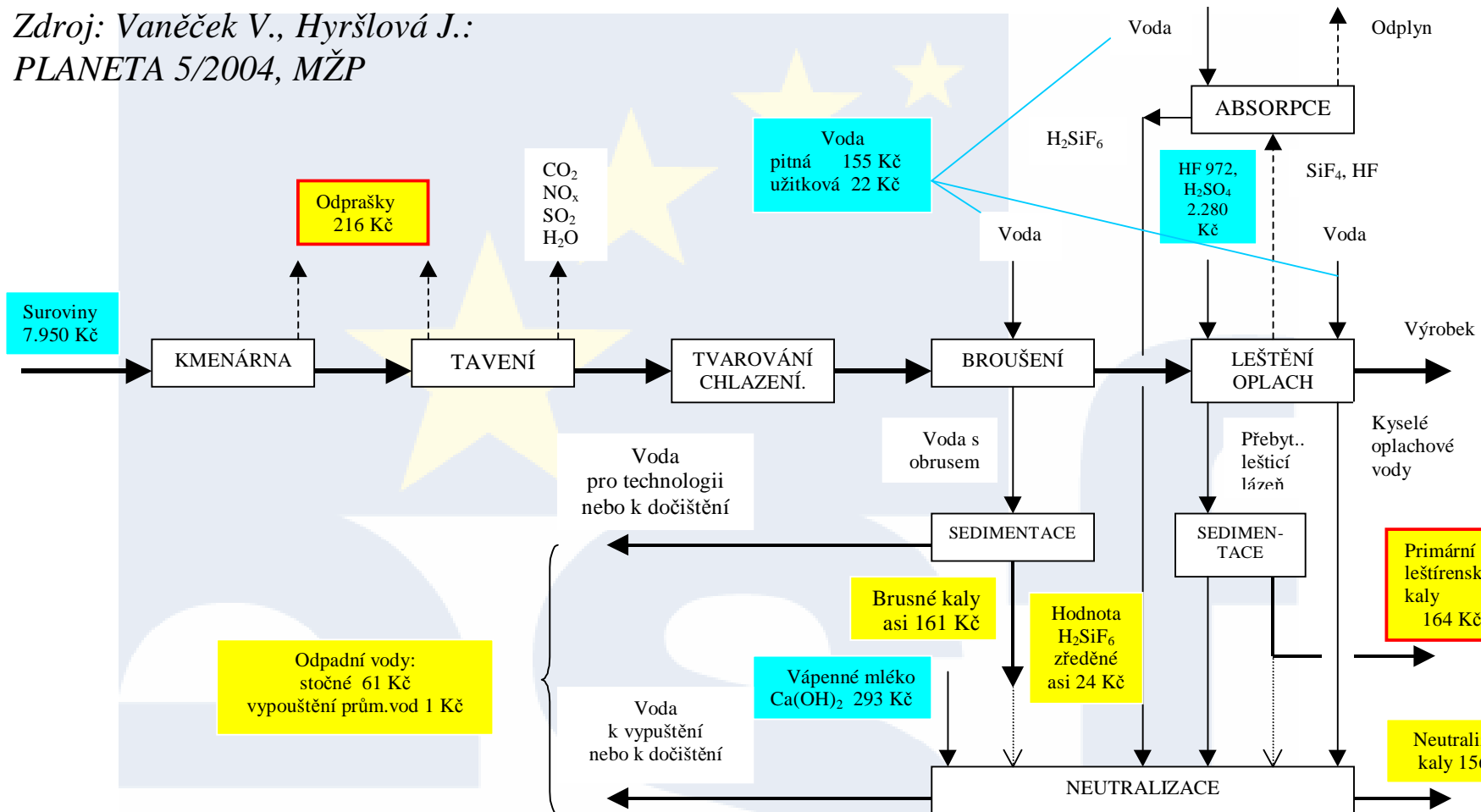
Zdroj: Vaněček V.,
Hyršlová J.: PLANETA
5/2004, MŽP

Eko-efektivnost: Broušený křišťál (3)

Zdroj: Vaněček V., Hyršlová J.:
PLANETA 5/2004, MŽP

Vysvětlivky: Vstupující materiály – modře, nevýrobové výstupy – žluté, toxické výstupy – červený rámeček

Eko-efektivnost: Broušený křišťál (4)

Hodnota vstupních materiálů na 1 t utaveného skla

Suroviny sklářského kmene	7.950 Kč
Kyseliny do lešticí lázně	3.252 Kč
Hydrát vápenatý	293 Kč
Voda pitná a užitková	177 Kč
Celkem	11.672 Kč

Nevyužité vstupy na 1 t utaveného skla

Ze sklářského kmene:	
- odprašky	216 Kč
- brusné kaly	161 Kč
- primární leštirenské kaly	164 Kč
Kyseliny do lešticí lázně	3.252 Kč
Hydrát vápenatý	293 Kč
Voda pitná a užitková	177 Kč
Celkem	4.263 Kč

Náklady a poplatky související s odstraněním nevýrobných výstupů, počítáno na 1 t utaveného skla

Poplatky za emise	5 Kč
Vypouštění odpadních vod	62 Kč
Odstranění odpadů	156 Kč
Celkem	223 Kč

Zdroj: Vaněček V.,
Hyršlová J.: PLANETA
5/2004, MŽP

Eko-efektivnost: Broušený křišťál (5)

OPATŘENÍ

Největší náklady (kyseliny lešticí lázně: 3.252 Kč/t utavené skloviny)

Regenerovat lešticí lázeň

- Odstranit rozpuštěné soli krystalizací
- Odstranit primární leštírenské kaly
- Úprava režimu leštění
- Oddestilovat HF, zahustit H_2SO_4

Využít zředěnou HF z absorpce

Střední náklady (150 ÷ 350 Kč/t utavené skloviny)

- Hydrát vápenatý z 90% nahradit vápencem
- Recyklovat použitou vodu – po úpravě (filtrace, kontrolovat pH,...)
- Využít leštírenské kaly
- Případně využít odprašky

Malé náklady (poplatky 5 ÷ 156 Kč/t utavené skloviny)

- Zmenší se zavedením doporučených opatření

Zdroj: V.Vaněček, PLANETA 5/2004, MŽP

Kontakt na zpracovatele případové studie

Za poskytnutí podkladů k případové studii Křišťál děkujeme jejímu autorovi Ing. Vojtěchu Vaněčkovi, CSc., který je společně s Ing. Jaroslavou Hyršlovou, PhD. autorem stati „Využití environmentálního účetnictví při řešení rozhodovacích úloh v podniku s cílem ochrany životního prostředí,“ Planeta 5/2004, MŽP, kde lze najít další informace:

Ing. Vojtěch Vaněček, CSc.

Zelené údolí 309, 403 21 Ústí nad Labem

Telefon/Fax: 475 541 271

E-mail: vojtech.vanecek@iol.cz

- EMA je vhodný nástroj pro podniky s velkými toky materiálů a energií.
- Potenciál úspor nákladů je udáván 1-3% z podnikového obrátu.
- Možnost zavedení podnikového systému environmentálního účetnictví.
- Poměrně časově náročný projekt.
- Nároky na kvalifikované lidské zdroje.
- Integrace s dalšími nástroji (CP, EMS, reporting).